

*Caro, Dr. Jacob. Geschichte Polens 3-er Theil. 1386—1430
w Gotha. 1869. (str. 658).*

Nie po raz pierwszy professor historii w Jena, p. J. Caro występuje na polu badania dziejów naszych. Zawód swój naukowy rozpoczął pracą mającą na celu wyjaśnienie stosunków jakie zachodziły podczas bezkrólewia po śmierci Stefana Batorego w roku 1587 (*das Interregnum Polens in J. 1587 und die Partei-Kämpfe d. Häuser Zborowski und Zamojski nach den Quellen. Gotha 1861*). We dwa lata potem, 1863 r. wydał w Hamburgu *Dzieje Polski od Władysława Łokietka do Jagiełły*, mające służyć jako dalszy ciąg wydrukowanej tamże w 1840 *Historii Polskiej* profesora wrocławskiego p. R. Roepella. Obszerny rozbiór tych dwu tomów p. F. Z. zamieściła Biblioteka Warszawska z r. 1867.

Obecnie wydany tom trzeci zawiera w sobie dzieje od chwili wstąpienia na tron Władysława Jagiełły, aż do śmierci Witolda, opowiedziane podług źródeł rękopiśmiennych, powiększłej części dotychczas przez nikogo nie użytych, a z których autor miał sposobność korzystać podczas swego pobytu w Petersburgu.

Ze źródeł rękopiśmiennych powołuje się głównie na:

- 1) Osiem tomów tak zwanych: *Tek Naruszewicza*.
- 2) Na *Acta Lithuanica*.
- 3) Na kilka, pomiędzy Polską i Zakonem Niemieckim wymienionych na urzędowych, jako to: *Compositio Prusiae* i t. d. mogących służyć do dopełnienia wydanych przez Działyńskiego *Lites et res gestae inter Polonos et Cruciferos*. Noty te dozwoliły po raz pierwszy wedle zdania autora, skreślić dokładnie bieg sprawy polsko-pruskiej, wytoczonej przed koncylium w Konstancji.
- 4) Na znajdujące się w Tajnym Archiwum w Berlinie dyplomata Województwa Krakowskiego.
- 5) Na znajdującą się w Królewieckiej Bibliotece, rękopiśmienną księgę p. n. *Liber Cancellariae* Stanisława Ciołka (jest to kopia papierów z królewskiej kancelaryi Władysława Jagiełły z czasów husyckich od r. 1420—1429) zawierającej między innemi wiele ciekawych listów cesarza Zygmunta i papieża Marcina 5-go.

Oprócz tego powiada autor, że pierwszy korzystał z wielu źródeł świeżo wydanych. Tak np. dzieje bitwy Grunwaldzkiej opowiedział na podstawie podanych wiadomości w *Cronica conflictus etc.* zamieszczonej w 3-cim tomie *Scriptores rerum Prussicarum*.

Oceniemy tego, o ile rzeczywiście źródła te rozjaśniają zamierzoną przeszłość, jak autor z nich korzystał, i czy ma odpowiednie siły i warunki zostania prawdziwym historykiem, nie należy do tej krótkiej wzmianki bibliograficznej.

(Lit. Centr. 1869. Nr. 32).